

Cíl BP: na základě konzultací s vybranými lesními hospodáři, případně pomocí vlastních šetření, popsat reálnou situaci na vybraných lesních územích (v kulturních lesích určených primárně k produkci dřeva) postižených v poslední době rozsáhlejšími přírodními narušeními; tj. popsat 1. dopad disturbancí na les a 2. způsoby práce s obnovou a zkušenosti.

Dotazník, lesní hospodáři, Jakub Rychlík

Představa: tématické okruhy, které začnou jednou hlavní otázkou, o které se dotazovaný hospodář rozpovídá, následují konkrétní otázky směřované na více kvantitativní údaje, které případně může dohledat a poslat později

0) Popište Vámi spravovaný majetek – zastoupení dřevin, stanovištní podmínky, věkové složení, provozování myslivosti, stavy a druhy zvěře atd.

Spravované území se nachází na třech přírodních lesních oblastech. Je zde zastoupena Českomoravská vrchovina z 50 %, Středočeské pahorkatina z 30 % a Polabí 20 %. Máme dva LHC, na jednom z nich se prováděl převod na výběrný způsob hospodaření, ale kalamita nám to tam bohužel tak zdevastovala, že je prioritou les obnovit a převod na výběrný způsob není možný. Musel se přerušit do doby, než skončí kalamita. Poté uvidíme, v jakém rozsahu bude les poškozen a zda bude mít smysl v tomto převodu pokračovat. V roce 2020 nám začíná nový lesní hospodářský plán, kdy jsem tyto dva lesní hospodářské celky sloučím do jednoho. Celková plocha obou LHC je 2 370 ha. Zastoupení dřevin je v prvním LHC smrk 62,51 %, jedle 6,5 %, borovice 14 %, buk 6 %, ve druhém LHC je zastoupení smrku 43 %, borovice 28 %, modřín 5 %, dub 8 %. Věkové složení se díky kůrovcové kalamitě bude výrazně měnit, podle dat, které mám nyní k dispozici je nejvíce zastoupený 1. věkový stupeň, který tvoří 311,73 ha porostní plochy a 8. věkový stupeň s 249,59 ha porostní plochy. Obecně lze říct, že nejvíce jsou zastoupené nejmladší porosty v 1.-4. věkovém stupni. Jejich zastoupení se díky kalamitě bude ještě zvyšovat. Dále jsou dost zastoupené porosty v 8.-12. věkovém stupni. Od 13. věkového stupně výše je zastoupení minimální. Co se týče zastoupení smrku, díky dobrému zmlazení je nejvíce zastoupen 1. věkový stupeň, který tvoří 145,67 ha porostní plochy.

A) Popište kalamitní situaci na Vámi spravovaném majetku, rozsah kalamity, činitele (vítr, kůrovec...) a hlavní faktory, které stály za rozvojem kalamity (např. i nedostatky

kapacit, či zanedbání na sousedních majetcích), způsoby zpracování a asanace, problémy, kterým čelíte.

Kalamita většího rozsahu začala v roce 2017, kdy jsme vytěžili 16 421 m³, v roce 2018 23 521 m³, v roce 2019 12 888 m³ (číslo ještě není konečné), přičemž roční předpis je 12 000 m³. Hlavním kalamitním činitelem je zde kůrovec. Za rozvojem kůrovcové kalamity stojí několik faktorů. Jedním z hlavních je lidský činitel. V sousedních majetcích i v širším okolí nedokázali včas zpracovat kalamitu. Navzdory různým zákonům a předpisům nevěnovali prevenci proti kůrovci patřičnou pozornost. Podle mého názoru tedy stojí za rozvojem kalamity z 60-70% člověk. Někde probíhá asanace kůrovcové hmoty pouze odvozem, což je podle mě nedostatečné. Když si vezmeme, že kůrovec může, při vhodných klimatických podmínkách, překonat vzdálenost až 50 km, tak se poté na našem majetku můžeme snažit, jak chceme, ale kůrovec k nám přilétne. Přes celou republiku se navíc kamiony či po železnicích převáží dříví plné kůrovce, které není zabezpečeno proti vylétnutí, a proto se kůrovec může šířit do okolních lesů. Dalším důvodem je pak samozřejmě sucho, ale není podle mě tím zásadním důvodem. Napadené stromy se snažíme, co nejdříve vyhledat, poté provádíme odkornění, dříví přikrýváme insekticidními sítěmi a co nejdříve vyvážíme z lesa. Zejména u dříví na vlákninu je velký problém s prodejem, stává se, že máme přeplněné sklady, protože není komu prodávat.

A1) Jaká je plocha postižená kalamitou, plocha spravovaného majetku, plocha smrkových porostů, objem zpracovávaného dříví?

Za loňský rok (2019) byl rozsah kalamity 80 hektarů. Za rok 2018 to bylo okolo 100 hektarů. Celková plocha spravovaného majetku je 2 370 ha.

A2) Jaký je časový průběh kalamity?

Jak jsem říkal, kalamita u nás začala v roce 2017, kdy jsme vytěžili o 4 421 m³ více než bylo předepsáno. Nejhorší byl rok 2018 a v minulém roce 2019 došlo k mírnému poklesu.

A3) Jaké způsoby zpracování kalamity používáte (JMP, harvestor...) a jaký je jejich podíl ve srovnání s obdobím před kalamitou?

Máme své mechanizační prostředky (2 harvestory, 3 vyvážecí soupravy, 1 odvozní soupravu), takže dokážeme vše včas zpracovat. Kalamita se zpracovává převážně harvestory, máme zde dva soukromníky, kteří dělají s motorovou pilou, jinak se většina zpracovává harvestorem. Před kalamitou to bylo podobné

A3) Jaké způsoby asanace (odvoz, odkorňování, chemická asanace...) a na jakém místě používáte? Jaký je jejich podíl?

Kromě včasného zpracování provádíme včasnou asanaci a odkornění. Využíváme také chemických postřiků, insekticidní sítě pro přikrývání. Pokud bych to měl procentuelně vyjádřit tak odkornění se provádí z 50%, z 30% se využívají insekticidní sítě a z 20% chemické postřiky.

A4) Jaké jsou náklady na zpracování dřeva a jaké jsou tržby z jeho prodeje?

Náklady na zpracování dřeva nejsou, tak vysoké, protože máme své vlastní mechanizační prostředky. Hodnota nákladů na metr krychlový se pohybuje kolem 350Kč a průměrné spenžení ještě nemáme uzavřené, ale bude se pohybovat mezi 800-900 Kč/m³

A5) Dochází průběžně ke zpracování celé kalamity, nebo se nechávají části, i jen dočasně, bez zpracování (tj. dochází k odložení těžby)? Jaký je případně celkový rozsah a velikost jednotlivých nezpracovaných ploch, resp. ploch, kde byla těžba odložena? Jaká je jejich perspektiva do budoucna (dočasné, nebo trvalé ponechání dřeva v porostech, práce s obnovou atd.)? Jaké jsou důvody nezpracování těchto ploch?

Snažíme se veškerou kalamitu včas zpracovat. Záleží také na tom, zda máme dříví komu prodat. S prodejem kulatiny obvykle není problém, obrovský problém je při prodeji dříví na vlákninu. Takže kalamitu zpracováváme, do té míry, co nám dovolí kapacita skládek.

Z loňského roku do letošního jsme přesunuli 4000m³ dříví, které zpracováváme na začátku doku 2020. Do konce dubna bychom měli mít kůrovcovou kalamitu zpracovanou. Zastávám názor, že pokud máme komu prodávat, tak kůrovcové dříví vytěžíme. Největší problém je

tedy s prodejem vlákniny. S prodejem kulatiny zatím není takový problém, díky vývozu do Číny navíc máme vlastní pilu, kde část kulatiny zvládneme zpracovat.

A6) Jaký je Váš pohled na ponechávání mrtvých stromů v porostech k zetlení (výhody, nevýhody)? Snažíte se z porostů odstraňovat všechny mrtvé stromy, nebo s nimi pracujete jiným způsobem, jak? Jaký je Váš plán v tomto smyslu do budoucna?

Podle mého názoru to má více nevýhod. V létě při vysokých teplotách se více ohřívá vzduch i půda a poté je složitější obnova. Dřevo navíc není zpeněžitelné. Nevidím důvod, proč bychom měli nechávat mrtvé stromy v porostech.

A7) Jaká speciální opatření jste zavedli v souvislosti s kalamitou a jejím zpracováním a jaké s nimi máte zkušenosti?

Nová opatření jsme nezaváděli, řídíme se těmi stávajícími. Jedinou změnou je, že již nepokládáme lapače, protože se neosvědčily. Tam kam jsme je umístily se okamžitě objevil kůrovec. Hlavní je včasné vyhledání, včasné zpracování, a především včasná asanace.

B) Popište situaci s obnovou kalamitou postižených ploch, jaké postupy při obnově používáte, jaké s nimi máte zkušenosti a jakým problémům čelíte?

Na kalamitních holinách provádíme přípravu půdy, zalesňujeme buď uměle, pokud se na holině nachází nějaká dřevina, která přečkala těžbu, ponechá se pro přirozenou obnovu. Většinou se, ale zalesňuje uměle. Problémem jsou nevhodné klimatické podmínky, často je na jaře sucho, což ztěžuje zalesnění. Mladé nálety jsou často devastovány zvěří.

B1) Jaký je u Vás podíl přirozené a umělé obnovy, případně obnovy sítí a sadbou? Jak se tento podíl změnil s nástupem kalamity?

Podíl přirozené obnovy u nás byl před kalamitou zhruba 20 % s nástupem kalamity se tento podíl určitě snížil. Sítí využíváme pouze minimálně, letos jsme zalesňovali jeden dubový porost sítí, jinak využíváme sadbu.

B2) Jaký je preferovaný způsob obnovy (přirozená vs. umělá), případně jejich ideální podíl? Jaké problémy brání dosažení ideálního stavu (seřad'te je, pokud možno, dle významu)? Jakými postupy se těmto případným problémům snažíte zamezit?

Určitě preferujeme přirozenou obnovu, ale závisí to na tom, zda je semenný rok, jaké jsou vhodné klimatické podmínky a na dalších faktorech. Samozřejmě ideální by bylo, kdyby se přirozená obnova vyskytovala ve 100 %, což je nereálné. Dosažení ideálního stavu brání klimatické podmínky, stav porostu (závislost na semenném roku), druhová skladba.

B3) Jaké druhy dřevin byste v obnovovaných porostech rádi pěstovali (seřad'te je, pokud možno, dle významu)? Jaký je skutečný podíl dřevin v přirozené a umělé obnově? Jaké problémy brání dosažení ideálního stavu (seřad'te je, pokud možno, dle významu)? Jakými postupy se tyto případné problémy snažíte řešit?

Rád bych zde pěstoval především dřeviny, které se zde přirozeně zmlazují. Výborně se u nás zmlazuje douglaska, jedle, borovice a smrk. Přestože nejsem zastáncem smrkových monokultur, jsem názoru, že v našich podmínkách by mohlo být zastoupení smrku okolo 40 % a ničemu by to neškodilo. V období velkého sucha, kdy jsou porosty devastovány nedostatkem srážek, vznikají obrovské ztráty na kulturách, přičemž na smrku jsou ztráty nejmenší. Žádné problémy v dosažení ideálního stavu nevidím.

B4) Hodnotíte množství přirozené obnovy ještě před těžbou? Používáte speciální postupy k ochraně přirozené obnovy před poškozením při těžbě? Jakým způsobem pracujete s přirozenou obnovou, zejména na plochách, kde její hustota aktuálně není dostačující k obnově následného porostu?

Přirozenou obnovu samozřejmě bereme v potaz, máme zde velké množství zmlazených smrkových kultur. Pokud odstraňujeme mateřský porost pod kterým je zmlazení, volí se technologie podle přírodních podmínek. Většinou smýcení provádí těžžař a za ním harvester nebo těžžař a traktor, ale v žádném případě neprovádí těžbu pouze harvester. Většinou se tedy jedná o kombinaci těžžař traktor nebo těžžař harvester, podle stanoviště.

Na plochách, kde hustota přirozené obnovy není dostačující, dosazujeme uměle. Před obnovou se snažíme porost proředit a počkat, zda se objeví nálet, poté se dotěží porost a stanoviště se zalesní.

B5) Dochází u Vás k odkládání obnovy? Z jakého důvodu a na jak velké ploše? Jaké jsou zkušenosti s obnovou (obnovou obecně, případně s obnovou přirozenou) na plochách, kde došlo k odložení obnovy?

Zatím se nám daří všechny kalamitní holiny obnovit včas, takže nemáme potřebu odkládat obnovu.

B6) Obnovujete postižené porosty plošně, či pracujete s obnovou v prostoru různým způsobem? Jak?

Záleží případ od případu. Někdy obnovujeme plošně, tak že půdu připravíme orbou na přirozenou či umělou obnovu. Na některých stanovištích, kde vytěžíme smrk se často nachází další dřeviny, které po odtěžení smrku v porostu zůstanou. Poté buď počkáme na přirozené zmlazení nebo dosazujeme uměle, tak aby vznikla vhodná druhová skladba.

B7) Jak hodnotíte vliv opatření obecné povahy vydané Ministerstvem zemědělství v roce 2019 (odložení těžeb sterilních souší, odklad zalesnění a ponechávání nezalesněných pruhů v konkrétních katastrálních územích atd.) na obnovu lesa na Vámi spravovaném majetku? Mělo nějaký vliv na způsob práce s obnovou? Jakým způsobem případně došlo k úpravě práce s obnovou?

Především pro drobné vlastníky lesa, kteří nejsou schopni souše zpracovat a většinou na to ani nemají finanční prostředky, se jedná o pozitivní opatření. My to zatím nevyužíváme, protože to nepotřebujeme, ale pro drobnější vlastníky to je určitě výhoda.

B8) Na jakém podílu obnovovaných ploch provádíte ochranu proti zvěři, či jiné způsoby ochrany obnovy? Jakým způsobem ochranu provádíte? Jaké způsoby se nejlépe osvědčily?

Ochranu proti zvěři provádíme stavěním oplocenek či nátěrem. Způsob ochrany volíme především podle dřeviny, pokud bychom neoplotili jedli nebo listnáče, zvěř by tyto porosty brzy zdevastovala. Proto v tomto případě volíme oplocenky. Například smrk nebo borovice většinou jen natíráme. Obnovu se snažíme chránit, co nejvíce. Procentuálně se jedná zhruba o 90 procent veškeré obnovy.